

1997-2022: 25 ΧΡΟΝΙΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Τίτλοι & περιλήψεις εισηγήσεων

**Επιστήμη
& Πολιτική**

ΠΕΛΙΑ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ & ΕΝΤΑΣΗΣ
ΦΟΡΕΙΣ & ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

διαδικτυακό
συνέδριο
16 + 18 Μαρτίου 2022

Τετάρτη 16 Μαρτίου

Συνεδρία Α: Το πλαίσιο

11.00 - 13.00

I- Ποια επιστήμη (-ες), ποια πολιτική

Βασίλης Κάλφας

ομότιμος καθηγητής Φιλοσοφίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιστήμη, τεχνική και ειδίκευση και η σχέση τους με την πολιτική σε περιόδους κρίσης

Γεράσιμος Κουζέλης

ομότιμος καθηγητής Επιστημολογίας και Κοινωνιολογίας της Γνώσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, μέλος του ΔΣ του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς

Σε απόσταση τόσο από την αναγωγή της επιστήμης σε πολιτική όσο και από την αυταπάτη της πλήρους διάκρισης, η παρέμβαση αναφέρεται κριτικά στον αυθόρμητο θετικισμό της «καθημερινής επιστήμης» καθώς και στη στάση μιας «επιστήμης για την επιστήμη» για να θέσει ως ερώτημα την αξίωση μιας «δημοκρατικής κοινωνικοποίησής της», που βρίσκεται στον αντίποδα μιας εντεινόμενης «επιστημονικοποίησης της πολιτικής». Στο πλαίσιο αυτό διατυπώνονται τρία ζητούμενα: 1. Ο κοινωνικός έλεγχος των όρων παραγωγής και κυκλοφορίας των επιστημονικών αγαθών· 2. Η ένταξη της παραγωγής επιστημονικής γνώσης στο κοινωνικό πλαίσιο, που επιτρέπει την κατανόηση και εκτίμηση της αξίας των προϊόντων της· 3. Η δημοκρατική οργάνωση των διαδικασιών επιλογής των προβλημάτων που απευθύνονται προς επίλυση στην επιστήμη.

Χρήστος Λυριντζής

ομότιμος καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Προσεγγίσεις της πολιτικής και συναρτήσεις με την επιστήμη

Αριστείδης Μπαλτάς

ομότιμος καθηγητής Φιλοσοφίας των Επιστημών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, πρ. υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και πρ. υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, μέλος του ΔΣ του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς

Πολλές και διακριτές οι επιστήμες, πολλοί και διακριτοί οι κίνδυνοι

Οι σχέσεις μεταξύ των επιστημών (πάντα στον πληθυντικό) και της πολιτικής αναπτύχθηκαν ανέκαθεν σε πολλά επίπεδα ενώ ουδέποτε υπήρξαν άμοιρες εντάσεων. Σήμερα και ενόσω βρίσκεται σε εξέλιξη η λεγόμενη «4η Βιομηχανική Επανάσταση», η πολιτική κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού καθιστά τις σχέσεις αυτές ιδιαιτέρως προβληματικές. Προβληματικές σε ό,τι αφορά την ίδια την ύπαρξη των επιστημών ως φορέων απροκατάληπτης γνώσης. Δηλαδή γνώσης που αφορά, άμεσα ή έμμεσα, το κοινό καλό. Η σύντομη παρέμβαση στο

συνέδριο θα προσπαθήσει να σκιαγραφήσει τις συναφείς εντάσεις, τους αντίστοιχους κινδύνους και τους όρους αντιμετώπισής τους.

Ευθύμης Παπαβλασόπουλος

επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η παρέμβαση θα επιχειρήσει να σχολιάσει τους ριζικούς μετασχηματισμούς που δρομολογούνται τις τελευταίες δεκαετίες στους πολιτικούς θεσμούς και διαδικασίες σε πλανητική κλίμακα, μετασχηματισμοί που συρρικνώνουν δραματικά τα πεδία της δημοκρατικής πολιτικής. Όψεις αυτής της μεταπολιτικής και μεταδημοκρατικής συνθήκης αποτελούν: α) η υλική, θεσμική και ιδεολογική εγκατάσταση των αγοραίων λογικών στον πύρινα του κράτους, β) η αποπολιτικοποίηση και η τεχνοκρατικοποίηση της πολιτικής, γ) η μετατόπιση κρίσιμων λειτουργιών του κράτους από τους δημοκρατικά νομιμοποιημένους θεσμούς σε ανέλεγκτους μηχανισμούς και ε) η εξουδετέρωση των δημοκρατικών μέσων πολιτικής επιρροής. Οι εξελίξεις αυτές διαμορφώνουν παράλληλα μια εξελιγμένη, ως προς την τεχνολογία της, βιοπολιτική της εξουσίας που καταστρέφει τα ελάχιστα αποθέματα του κριτικού λόγου και περιορίζει δραστικά τις πολιτικές και θεσμικές εγγυήσεις της αυτονομίας του υποκειμένου και της δυνατότητάς του να δρα αναστοχαστικά, συλλογικά και αλληλέγγυα.

Μαρία Πουρνάρη

καθηγήτρια Επιστημολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η διχοτομία γεγονότων/αξιών και το αίτημα της αντικειμενικότητας στην επιστήμη

Η αναζωογόνηση του φιλοσοφικού ενδιαφέροντος για την αμφισβήτηση της διχοτομίας γεγονότων και αξιών, την οποία ανακίνησε η σχετική κριτική των Χίλαρυ Πάνταμ και Άννας Ρουθ Πάτναμ, οδήγησε στην επανεξέταση, από διαφορετικές οπτικές, της υπόθεσης ότι τα γεγονότα και οι αξίες αφορούν σε διακριτούς και αγεφύρωτους εννοιολογικούς και εμπειρικούς τόπους. Η διάκριση επιστημικών κρίσεων και αξιολογικών στάσεων ταυτοποιήθηκε ως αδόκιμη σύγκρουση αμοιβαία αποκλεισμένων εκδοχών τής περιγραφικής και της κανονιστικής κατανόησης της πραγματικότητας. Οι τρόποι ερμηνείας και αντικειμενικής σύγκρισης των επιστημονικών θεωριών είναι αίτημα ενιαίου πρακτικού και ιστορικού λόγου.

15.30 - 17.30

II - Σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία μεταξύ επιστήμης και πολιτικής - Προκλήσεις και δυνατότητες

Διάνα Βουτυράκου

ηλεκτρολόγος μηχανικός και μηχανικός υπολογιστών με εξειδίκευση στη ρομποτική, ιδρύτρια και γενική διευθύντρια του μη κερδοσκοπικού οργανισμού Unique Minds

Η τοποθέτηση θα εστιάσει σε 3 άξονες. Ο πρώτος σχετίζεται με τις γυναίκες στους τεχνολογικούς κλάδους, μέσα από βιωματικά γεγονότα, και τον ρόλο της πολιτείας στον περιορισμό του προβλήματος των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα. Στη συνέχεια, θα αναφερθώ στην ευθύνη των επιστημόνων απέναντι στην πολιτεία, τον ρόλο της διεπιστημονικότητας και τη σημασία των ανθρωποκεντρικών λύσεων/εφευρέσεων. Κλείνοντας, ο τρίτος άξονας θα αφορά στην ευθύνη της πολιτείας απέναντι στους επιστήμονες, ώστε να τους εξασφαλίζει κατάλληλη δια βίου εκπαίδευση και ένα λειτουργικό πλαίσιο εργασίας με την αναγκαία νομοθεσία αλλά και απέναντι στους πολίτες, διασφαλίζοντας καθολική προσβασιμότητα στις τεχνολογικές καινοτομίες. Ο όρος προσβασιμότητα αναφέρεται τόσο στις υποδομές σε μια χώρα, στη διαθεσιμότητα μιας λύσης δηλαδή προς χρήση, αλλά και στην δυνατότητα κάθε πολίτη να επωφεληθεί από μια τεχνολογία σε κόστος που θα μπορεί να καλύψει.

Όλγα Γεροβασίλη

πρ. υπουργός Διοικητικής Ανασυγκρότησης, βουλευτής και γραμματέας της ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία

Η παραδοσιακή αντίληψη του Κράτους υπήρξε φοβική απέναντι στις νέες τεχνολογίες. Η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ανέπτυξε και παρουσίασε το 2017 την «Εθνική Στρατηγική Δημόσιο 2020» στοχεύοντας στον ψηφιακό μετασχηματισμό του Δημοσίου. Η Εθνική Στρατηγική για τη Δημόσια Διοίκηση, η οποία «κούμπωνε» με την Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021, δεν ψηφιοποιούσε τη γραφειοκρατία, όπως η σημερινή Κυβέρνηση, αλλά αντίθετα αξιοποιούσε τις ΤΠΕ για την αναπτυξιακή προοπτική του Δημοσίου. Επιπλέον, η ηλεκτρονική Διακυβέρνηση παρέχει εχέγγυα δημοκρατικού ελέγχου, λογοδοσίας και διαφάνειας. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα: το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ανθράκινου δυναμικού του Δημοσίου (HRMS) (προγραμματισμός προσλήψεων, στοχοθεσία, αξιολόγηση δομών και υπηρεσιών, e-αξιολόγηση και κινητικότητα στη βάση των ψηφιακών οργανογραμμάτων και περιγραμμάτων θέσεων εργασίας, το Μητρώο Στελεχών κ.ά.), το Σύστημα Παροχής Υπηρεσιών Διαχείρισης Σχέσεων με τους Πολίτες (CRMS), το ΣΥΖΕΥΞΙΣ II, το G-Cloud, το ΣΗΔΕ κ.ά.

Βασίλης Κωστάκης

καθηγητής Ομότιμης (P2P) Διακυβέρνησης, Πολυτεχνείο Ταλίν (TalTech), ερευνητής, Πανεπιστήμιο Harvard

Καθώς ο καπιταλισμός αντιμετωπίζει μια σειρά διαρθρωτικών κρίσεων, αναδύεται ένας νέος τρόπος παραγωγής: η βασισμένη στα κοινά ομότιμη παραγωγή. Από το ελεύθερο λογισμικό και την εγκυκλοπαίδεια Βικιπαίδεια μέχρι την κατασκευή δορυφόρων, αγροτικών μηχανημάτων και 3D εκτυπωτών, μια πανδαισία ομότιμης δημιουργίας αναδεικνύει νέους τρόπους παραγωγής και ιδιοκτησίας. Μέσα από την περίπτωση του πάρκου υψηλής τεχνολογίας στην Ήπειρο, ο Βασίλης Κωστάκης θα συζητήσει τι τεχνολογική ανάπτυξη θέλουμε και ποια είναι τα μαθήματα από τα εγχειρήματα ομότιμης παραγωγής για μια αριστερή διακυβέρνηση.

Νίκος Παππάς

πρ. υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, πρ. υπουργός Επικρατείας, βουλευτής και τομεάρχης Υποδομών και Μεταφορών της ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία

Νέες τεχνολογίες. Εργαλείο σύγκλισης ή μήτρα ανισοτήτων;

Η ανάπτυξη, η αξιοποίηση και η διάχυση των νέων τεχνολογιών δεν είναι πολιτικά ουδέτερη. Οι νέες τεχνολογίες πρέπει να αποτελούν εργαλείο συνοχής και σύγκλισης, όχι μήτρα γέννησης νέων ανισοτήτων. Η Πολιτεία οφείλει να συνεχίσει στον δρόμο που χαράξαμε και βαδίσουμε την περίοδο της διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ. Να εντοπίσει τις αδυναμίες και τους «αποκλεισμένους», να προτάξει τις προτεραιότητες και τις ανάγκες της κοινωνίας, να συντονίσει και να κινητοποιήσει δυνάμεις. Σε συνεργασία με τη νεολαία, φορείς της οργανωμένης επιχειρηματικότητας, την τοπική αυτοδιοίκηση, την κοινωνία των πολιτών. Ο στόχος της δίκαιης ψηφιακής ανάπτυξης εμπεριέχει, αφενός την ενίσχυση των καινοτόμων ιδεών και τη δημιουργία του κατάλληλου εδάφους ανάπτυξης τους (χρηματοδοτήσεις, δίκτυα, κ.ά.) και αφετέρου την ευθύνη διάχυσης των παραγόμενων νέων προϊόντων και υπηρεσιών προς όλους. Οι προκλήσεις που δημιουργεί η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών εργαλείων μεταξύ επιστήμης και πολιτικής είναι μεγάλες. Και οι δυνατότητες πολλές. Για την αριστερά και τον προοδευτικό κόσμο αποτελεί μέγα ζητούμενο να τεθεί η επιστήμη στην υπηρεσία της κοινωνίας.

Μαρία Ρεντετζή

καθηγήτρια Σπουδών Επιστήμης, Τεχνολογίας και Φύλου, Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nuremberg (FAU)

Επιστημονική διπλωματία εν καιρώ πολέμου: Πώς η επιστημονική διπλωματία μετατρέπεται σε σκληρό πολιτικό εργαλείο

Τέσσερις ημέρες αφότου η Ρωσία ξεκίνησε μια πλήρους κλίμακας στρατιωτική εισβολή στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022, η Ευρωπαϊκή Διαστημική Υπηρεσία (ESA) ανακοίνωσε ότι οι κυρώσεις της ΕΕ που επιβλήθηκαν στη Ρωσία καθώς και το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο καθιστούν τη συνέχιση του προγράμματος ExoMars— μια κοινή διαστημική αποστολή της ESA και της Roscosmos (Ρωσική ομοσπονδιακή διαστημική υπηρεσία) προγραμματισμένη για τον Σεπτέμβριο του 2022—«πολύ απίθανη». Είναι πράγματι αυτή μια δικαιολογημένη διπλωματική απαγόρευση ή η απόφαση αυτή αποτελεί μια ένδειξη για τον τρόπο που η επιστημονική διπλωματία γίνεται σκληρό πολιτικό εργαλείο σε καιρό πολέμου; Επιστημονικά ιδρύματα, ερευνητικοί οργανισμοί και μεμονωμένοι ακαδημαϊκοί σε όλη την Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο είναι επί του παρόντος διχασμένοι σχετικά με το αν πρέπει να απομονώσουν τη Ρωσία ακαδημαϊκά και να αποκόψουν τους Ρώσους από επιστημονικές συνεργασίες ή να διατηρήσουν επιστημονικές σχέσεις. Στην παρούσα περίπτωση επιστήμη και πολιτική δεν αποτελούν απλώς πεδία σύμπραξης και έντασης, αλλά η επιστήμη μετατρέπεται σε καθαρό πολιτικό και διπλωματικό εργαλείο με την δικαιολογία της «εξαιρετικής περίπτωσης».

Γιώργος Σταμπουλής

επίκουρος καθηγητής Διοίκησης Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Παράθυρα ευκαιρίας σε περίοδο αλλαγής παραδείγματος

Η μακρά δομική κρίση που διανύουμε είναι πολλαπλή (δημοσιονομική, κλιματική-περιβαλλοντική, οικονομική, επιδημιολογική) και πολυδιάστατη (τρόπου παραγωγής, κοινωνική, γεωπολιτική, αξιών). Στο υπόβαθρο της κρίσης αναγνωρίζουμε τις τεχνολογικές-βιομηχανικές επαναστάσεις που συμπυκνώνουν τη σύγκλιση τεχνικών, οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων. Ο δομικός χαρακτήρας της κρίσης από τη μία και ο ρηξικέλευθος χαρακτήρας της τεχνολογικής εξέλιξης συντελεί όχι μόνο στην όξυνση της κρίσης, αλλά και στην εμφάνιση «παραθύρων ευκαιρίας» για υπέρβαση σε ριζικά διαφορετικές κατευθύνσεις. Δεν πρόκειται για τεχνικές λύσεις, αλλά για πεδία σύγκρουσης και συγκρότησης κοινωνικών και πολιτικών συμμαχιών. Τρία παραδείγματα δείχνουν πως νέα συλλογικά υποκείμενα και διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής μπορούν να διαμορφώσουν νέα πλαίσια πράξης στην πόλη, στην ενέργεια και στην παραγωγή.

18.00 - 20.00

III - Δημόσιος λόγος, κοινή γνώμη και ΜΜΕ ως πεδίο συνάντησης επιστήμης και πολιτικής

Ντίνα Δασκαλοπούλου

δημοσιογράφος, Εφημερίδα των Συντακτών

Δημοσιογραφία, επιστήμη κι ένας ελέφαντας στην αίθουσα σύνταξης

«Και τι κάνουν οι δημοσιογράφοι» – ακούγεται συχνά, άλλοτε ως ερώτηση κι άλλοτε ως μομφή, με επικλήσεις στον κώδικα δεοντολογίας και στο «λειτουργήμα» τους.

Η φράση δεν θα μπορούσε να λείπει από τη δημόσια συζήτηση όταν στρέφεται στα ΜΜΕ και την επιστήμη. Σπανιότατα διατυπώνεται η ερώτηση «τι κάνουν οι ιδιοκτήτες των Μέσων»; Ή, αλλιώς, πόση ελευθερία της έκφρασης απολαμβάνουν τα υποκείμενα της ελευθερίας του Τύπου;

Η «μεταβιομηχανική δημοσιογραφία», η κατίσχυση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου (και) στη βιομηχανία των Μέσων και η παγκόσμια οικονομική κρίση άλλαξαν επί της ουσίας το οικοσύστημα της ενημέρωσης. Κι η πανδημία κάνει το τοπίο όλο και πιο δυστοπικό για τους επιζήσαντες της αίθουσας σύνταξης.

Πώς η εργασιακή συνθήκη εντός της οποίας λειτουργούν οι ρεπόρτερ επηρεάζει τον τρόπο που δημοσιογραφούν – ακόμα κι όταν καλούνται να καλύψουν «ουδέτερα» επιστημονικά θέματα ή να χρησιμοποιήσουν «αντικειμενικά» επιστημονικά ευρήματα και δεδομένα;

Γιάννης Καραγιάννης

επίκουρος καθηγητής Πολιτικής Ανάλυσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Πολιτική, επιστήμη και ΜΜΕ σήμερα: σχέσεις, ταυτίσεις ή διαχωρισμοί;

Στην εισήγηση επισημαίνονται αδυναμίες των κυρίαρχων προσεγγίσεων αναφορικά με τις σχέσεις ανάμεσα σε πολιτική, ΜΜΕ και επιστήμη, οι οποίες εν πολλοίς συνδέονται με τον αναλυτικό διαχωρισμό τους που οδηγεί είτε στην καταγραφή μεταξύ τους σχέσεων (άνισης) επιρροής είτε στην υπόδειξη δυσλειτουργιών που εμφανίζουν προς ένα κανονιστικό πρότυπο. Πολιτική, ΜΜΕ και επιστήμη προτείνεται αντίθετα να συλλαμβάνονται και να μελετώνται ως άμεσα διασυνδεδεμένες κοινωνικές πρακτικές, οι οποίες λαμβάνουν τη μορφή «τρισυπόστατων δρώντων». Αυτή η οπτική ανάλυσης, επιτρέπει να ανιχνεύονται ανταγωνιστικοί μεταξύ τους σχηματισμοί «τρισυπόστατων δρώντων», οι οποίοι προωθούν συγκεκριμένες πολιτικές όσο και τρόπους θέασης, πρόσληψης και ερμηνείας, του κοινωνικού και πολιτικού κόσμου.

Φανή Κουντούρη

επίκουρη καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης & Επικοινωνίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Περιστρεφόμενες πόρτες μεταξύ δημοσιογραφίας, επιστήμης και πολιτικής

Στόχος της παρουσίασης αυτής είναι να εξετάσει τη συνάντηση δημοσιογραφίας και πολιτικής στο πλαίσιο του ελληνικού Κοινοβουλίου. Βασίζόμενοι σε δεδομένα των τελευταίων 30 ετών θα δείξουμε τους βασικούς μετασχηματισμούς των επαγγελματιών στο ελληνικό κοινοβούλιο, εστιάζοντας στη δυναμική άνοδο των δημοσιογράφων. Η τελευταία γίνεται κατανοητή μέσα από ευρύ-

τερους μετασχηματισμούς (επιρροή επικοινωνιακών δεξιοτήτων στο πολιτικό πεδίο, μεσοποίηση και επαγγελματοποίηση) αλλά και μέσα από την κατανόηση του ότι οι επαγγελματικές δεξιότητες των δημοσιογράφων (αναγνωρισιμότητα, απεύθυνση στην κοινή γνώμη, στρατηγικές δημοσιοποίησης) λειτουργούν ως συμβολικό και επαγγελματικό κεφάλαιο και μετατρέπονται σε πολιτικούς πόρους. Η συγκριτική ανάλυση μεταβλητών μεταξύ επαγγελματών (εκπαίδευση, ηλικία, βουλευτικές θητείες, κομματική καριέρα κ.λπ.) και η τυπολογία της δημοσιογραφικής κοινοβουλευτικής καριέρας καταδεικνύουν δύο ενδιαφέροντα συμπεράσματα: το συμβολικό κεφάλαιο των δημοσιογράφων λειτουργεί ως πόρος στρατολόγησης στο πολιτικό πεδίο, αλλά όχι ως πόρος πολιτικής επαγγελματοποίησης (υπουργοποίηση, μακρά παραμονή στο ελληνικό κοινοβούλιο) όπως είναι η περίπτωση άλλων επαγγελματών (βλ. δικηγόροι και γιατροί) οι οποίοι διαθέτουν πόρους που τους επιτρέπουν την πολιτική μακροήμερευση και την κυβερνητική συμμετοχή.

Γιώργος Πλειός

καθηγητής Κοινωνικής Θεωρίας και Μαζικής Επικοινωνίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης

Πανδημία και ελευθερία του Τύπου

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, σε πλείστες χώρες τόσο της Ευρώπης όσο και εκτός αυτής, σημειώθηκαν παραβιάσεις της ελευθερίας του Τύπου, με τρόπο που μετά την πάροδο δυο ετών από την έναρξη της πανδημίας, η κατάσταση της ελευθερίας του Τύπου να παρουσιάζει μια γενικευμένη επιδείνωση. Σε ορισμένες χώρες αυτή η επιδείνωση είναι ιδιαίτερα έντονη. Σημαντική θέση μεταξύ των χωρών με σοβαρή επιδείνωση της ελευθερίας του Τύπου καταλαμβάνει η Ελλάδα, σύμφωνα και με μετρήσεις διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο. Στην εισήγηση παρουσιάζονται ορισμένα σημαντικά στοιχεία σχετικά με την επιδείνωση της ελευθερίας του Τύπου στην Ελλάδα, οι μορφές και οι τρόποι δια των οποίων αυτό συνέβη και συμβαίνει, καθώς επίσης και οι πιθανοί τρόποι αντίδρασης σε αυτή τη διαδικασία, η οποία όπως φαίνεται συνδέεται και με τον περιορισμό άλλων ελευθεριών

Νίκος Σβέρκος

δημοσιογράφος, διευθυντής avg1.gr

Σε κάθε κρίση οι κοινωνίες αναζητούν δεδομένα, πηγές γνώσης και πληροφόρησης για τη βαθύτερη κατανόηση των φαινομένων και την εξεύρεση λύσεων. Πηγή της γνώσης είναι η επιστημονική κοινότητα και τα ΜΜΕ παίζουν τον ρόλο του διαύλου ανάμεσα στην κοινωνία και την επιστήμη. Ωστόσο, σε καιρούς κρίσης η πολιτική εξουσία δεν μένει αμέτοχη, καθώς η ίδια της η ύπαρξη δοκιμάζεται. Προκειμένου να αναπαραχθεί χρησιμοποιεί την επιστήμη και τα ΜΜΕ για την εκπλήρωση του στόχου της αναπαραγωγής της. Υπάρχει τρόπος να σπάσει το τρίγωνο εξουσίας-επιστήμης-ΜΜΕ, που μένει αρραγές στον καιρό της νεοφιλελεύθερης και υπερσυντηρητικής ολοκλήρωσης;

Νίκος Σμυρναίος

αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας, Ιστορίας και Κοινωνιολογίας των ΜΜΕ και του Διαδικτύου, Université Toulouse 3

Αντιεμβολιαστές και σκεπτικιστές στα ελληνόφωνα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: μια μορφή ακροδεξιάς προπαγάνδας

Χαρτογράφηση των ομάδων που ασκούν δημόσια κριτική σχετικά με την πολιτική εμβολιασμού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Twitter, Facebook, YouTube) καθώς και ανάλυση του λόγου και των πολιτικών και ιδεολογικών τους πεποιθήσεων μέσω συλλογής και ανάλυσης δεδομένων.

Πέμπτη 17 Μαρτίου

Συνεδρία Β: Φορείς και ρόλος

10.30 - 12.30

IV - Δημόσια πολιτική για την επιστήμη και την έρευνα – Οι δημόσιες δομές και φορείς στο οικοσύστημα παραγωγής επιστημονικής γνώσης για τη χάραξη πολιτικής

Χριστίνα Κουλούρη

καθηγήτρια Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας, Πρύτανης, Πάντειον Πανεπιστήμιο

Η ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα, παρόλο που είναι πυκνή και ποιοτική, εμφανίζεται κατακερματισμένη, ασυνεχής και χωρίς κεντρική οργάνωση. Η έλλειψη συντονισμού συνεπάγεται σπατάλη ανθρώπινων και οικονομικών πόρων. Είναι απαραίτητη η αναδιοργάνωση της έρευνας με την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής που θα αξιοποιεί το υπάρχον επιστημονικό δυναμικό στα ΑΕΙ και τα ερευνητικά κέντρα της χώρας. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες που αποτελούν ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας αλλά συνεχώς υποτιμώνται και περιθωριοποιούνται στη χρηματοδότηση επειδή δεν συνδέονται με την «καινοτομία».

Ιωάννα Λαλιώτου

αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας, αντιπρύτανης Έρευνας και Δια Βίου Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η ανάπτυξη της έρευνας στα ΑΕΙ: προκλήσεις και πολιτικές

Η ένταξη των νέων ερευνητών στα δημόσια ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα είναι ένα από τα πιο φλέγοντα ζητήματα που πρέπει να μας απασχολήσουν για το παρόν και το μέλλον τόσο των ανθρώπων, όσο και των ιδρυμάτων, όσο τελικά και της χώρας.

Προς αυτή την κατεύθυνση, προτάσεις έχουν κατατεθεί και πρέπει να αποτελέσουν πια αιτήματα της ατζέντας μας για το άμεσο μέλλον:

1. Άμεσος προγραμματισμός σε βάθος τετραετίας της προκήρυξης ικανού αριθμού νέων θέσεων μελών ΔΕΠ -που θα επιτρέψουν την διεύρυνση και θα αποτρέψουν την συρρίκνωση του ακαδημαϊκού χάρτη της χώρας στα επόμενα χρόνια. Χωρίς διεύρυνση και επένδυση δημοσίων πόρων σε αυτή, η απορρόφηση των νέων ερευνητών δεν είναι δυνατή.
2. Στελέχωση των Πανεπιστημιακών Ερευνητικών Κέντρων και του ερευνητικών φορέων γενικότερα με μόνιμες θέσεις ερευνητικού προσωπικού.
3. Αύξηση του ποσοστού ΑΕΠ για την έρευνα σε ευρωπαϊκά επίπεδα.
4. Ενίσχυση όλων των δράσεων χρηματοδότησης Υποτροφιών για ΥΔ και νέους ερευνητές από ιδίους πόρους των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας των ΑΕΙ.

5. Χρηματοδοτική ενίσχυση του ΕΛΙΔΕΚ.

6. Συνέχιση στη νέα προγραμματική περίοδο του ΕΣΠΑ χρηματοδοτικών δράσεων όπως εκείνη της Απόκτησης Ακαδημαϊκής Εμπειρίας που έδωσαν τη δυνατότητα σε πολλές και πολλούς νέους/ες ερευνητές-τριες να εργασθούν στα πανεπιστημιακά τμήματα με αξιοπρεπείς όρους.

Όλγα Μπαλαούρα

δρ. Αρχιτέκτων-Πολυεοδόμος, διδάσκουσα Αρχιτεκτονικής Ξάνθης, μέλος του ΔΣ του Πανελλαδικού Σωματείου Εργαζομένων στην Έρευνα και στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η εισήγηση εστιάζει στον ρόλο της επιστήμης και της έρευνας στην Ελλάδα σήμερα τόσο ως παραγόμενο προϊόν όσο και από την πλευρά των ανθρώπων που την επιτελούν. Αναλύει πλευρές της α- ορατότητας των εργαζομένων στην έρευνα και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τη διάχυσή της στις πολλαπλές κλίμακες εργασίας αλλά και τις προτάσεις-διεκδικήσεις για τη διεύρυνση του κοινωνικού της χαρακτήρα και την καλυτέρευση των όρων εργασίας σε αυτήν.

Γιώργος Νούνεσης

δρ. Φυσικής, University of Minnesota (USA), διευθυντής και πρόεδρος του Δ.Σ. του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος»

Δημόκριτος: Στρατηγικές μετασχηματισμού στους ρυθμούς των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων

Δρ. Εύη Σαχίνη

διευθύντρια Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης & Ηλεκτρονικού Περιεχομένου

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ως δημόσια δομή για την άσκηση δημόσιων πολιτικών στους τομείς έρευνας, καινοτομίας και ψηφιακής οικονομίας

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ), εθνική αρχή του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος και υποδομή εθνικής κλίμακας για το ψηφιακό περιεχόμενο και τα δεδομένα της έρευνας, του πολιτισμού, της καινοτομίας και της ψηφιακής οικονομίας, είναι ένας δημόσιος οργανισμός με καθοριστικό ρόλο στην τεκμηρίωση, την παρακολούθηση και την αποτίμηση δημόσιων πολιτικών επιστήμης και έρευνας.

Συλλέγει και διαχειρίζεται στοιχεία και δεδομένα για την ελληνική επιστημονική παραγωγή, παράγει τους επίσημους ευρωπαϊκούς και εθνικούς δείκτες έρευνας, ανάπτυξης, καινοτομίας και ψηφιακού μετασχηματισμού για την Ελλάδα και λειτουργεί ως ένας αποτελεσματικός μηχανισμός επιστημονικής και στατιστικής πληροφόρησης και παρακολούθησης δημόσιων πολιτικών.

Παρέχει στους ασκούντες πολιτικές επεξεργασμένα στοιχεία που προκύπτουν από εξειδικευμένες πρωτογενείς έρευνες, για τη διερεύνηση του βαθμού, στον οποίο οι υπό εξέταση δημόσιες παρεμβάσεις επιτυγχάνουν τους διακηρυγμένους στόχους τους.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για την ενίσχυση των νέων επιστημόνων και ερευνητών στην Ελλάδα.

Συνολικά, η τακτική και περιοδική παροχή στοιχείων από το ΕΚΤ αποτελεί το «θεμέλιο» για την υπεύθυνη και τεκμηριωμένη άσκηση δημόσιας πολιτικής (evidence-based policy) καθώς τροφοδοτεί τον καθιερωμένο κύκλο οργάνωσης, σχεδιασμού, προγραμματισμού, υλοποίησης, αποτίμησης και επανασχεδιασμού πολιτικών που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες και εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον.

Κώστας Φωτάκης

πρ. αναπληρωτής υπουργός Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων, ομότιμος καθηγητής Φυσικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης, τέως πρόεδρος Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)

Η παρακαταθήκη της ερευνητικής πολιτικής κατά την περίοδο 2015-19

Η ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας κατά τη διακυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ υπήρξε αποτέλεσμα συνειδητής πολιτικής επιλογής. Παρά τα μέτρα αυστηρής λιτότητας, έγιναν βαθιές θεσμικές αλλαγές κι αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες που ανάταξαν το χειμαζόμενο μέχρι τότε ερευνητικό τοπίο, δημιουργώντας ευκαιρίες και προοπτικές. Η στήριξη των νέων ερευνητών, ο εμπλουτισμός των ερευνητικών υποδομών, η ενίσχυση της υγιούς καινοτόμου επιχειρηματικότητας και η ανάληψη emblematicών δράσεων με σαφές κοινωνικό αποτύπωμα ήταν τα κύρια προτάγματα. Η παρακαταθήκη που έχει δημιουργηθεί θα συζητηθεί μαζί με το ιδεολογικό υπόβαθρο που την περιβάλλει.

13.00-15.00

V - Κοινοβούλιο, Δημόσια Διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Πολιτικά Κόμματα και επιστημονική έρευνα

Κώστας Ελευθερίου

δρ. Πολιτικής Επιστήμης, συμβασιούχος διδάσκων, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ

Κόμματα, τεχνοκρατία και γνώση: όψεις μιας επίκαιρης συζήτησης

Θα επιχειρηθεί να διερευνηθεί το πώς μετεξελίχθηκε η σχέση ανάμεσα στα τρία στοιχεία (κόμματα, τεχνοκρατία και γνώση) στη βάση των υπαρχόντων κομματικών τύπων (μαζών, πολυσυλλεκτικό, καρτέλ) και να αναζητηθούν κάποιες θέσεις για μια αριστερή προσέγγιση του πώς ένα κόμμα θα πρέπει να ενσωματώνει και να αξιοποιεί τη γνώση στη βάση της εσωκομματικής του δημοκρατίας.

Ιφιγένεια Καρτσιδου

αναπληρώτρια καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, πρ. πρόεδρος Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ)

Δημόσια διοίκηση, επιστήμη και δημοκρατία

Η παραδοχή ότι η δημόσια διοίκηση διαφθείρεται από την πολιτική ηγεσία αποτελεί ένα ισχυρό κοινό τόπο: Οι υπουργοί, λέγεται, έχουν την τάση να ποδηγούν τη διοικητική ιεραρχία και να επιβάλλουν αποφάσεις που εξυπηρετούν όχι το δημόσιο συμφέρον, αλλά σκοπιμότητες που συνδέονται με τις βλέψεις της εκλογικής τους πελατείας. Είναι αλήθεια, ότι περιπτώσεις κατάχρησης της υπουργικής εξουσίας έχουν ταλανίσει τον δημόσιο βίο και στρεβλώσει την πραγμάτωση της δημοκρατικής αρχής. Τόσο, μάλιστα, που συχνά λησμονείται ότι με βάση το Σύνταγμα και τις γενικές αρχές του κοινοβουλευτικού συστήματος, η κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας, συνακόλουθα προσδιορίζει τις δημόσιες πολιτικές. Σε αυτό το πλαίσιο, τίθεται το ερώτημα αν η επιστημονική αρτιότητα των στελεχών της δημόσιας διοίκησης αποτελεί επαρκή εγγύηση, ώστε αυτά να ασκούν τα καθήκοντά τους με τρόπο που να γίνεται σεβαστή η λαϊκή εντολή, να αναχαιτίζεται η αυθαιρεσία των κυβερνώντων και να προστατεύονται ισότιμα τα δικαιώματα όλων των χρηστών των δημόσιων υπηρεσιών. Το ΕΚΔΔΑ παρέχει ένα καλό παράδειγμα για την ανάπτυξη του σχετικού προβληματισμού.

Αικατερίνα Παπανικολάου

δρ. Δημοσίου Δικαίου, δικηγόρος, μέλος της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών

Η εισήγησή σε σχέση με επίκαιρα ζητήματα δογματικής και λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών πρόκειται να εκταθεί στα ακόλουθα πεδία: α) επιλογή μελών των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής (άρθρο 101Α του Συντάγματος) και παράταση θητειών, μετά την τελευταία αναθεώρηση του 2019, β) πρόωρη λήξη θητειών και ανεξαρτησία: με αφορμή τις πρόσφατες αποφάσεις 911-917/2021 της Ολομ. του ΣτΕ (παύση θητείας μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού), γ) πληθωρισμός και διοικητικός ανορθολογισμός ως προς τον αριθμό και την κατηγοριοποίηση των ανεξάρτητων αρχών – οι ατελέσφορες προσπάθειες αναδιάρθρωσης του

τοπίου, δ) χαλαρή λογοδοσία – έλλειψη πλαισίου τεχνοκρατικής επάρκειας σε αντίστιξη με τα ζητήματα πολιτικού «ανευθύνου» (ειδικά, στο πεδίο της κανονιστικής αρμοδιότητας).

Απόστολος Ι. Παπατόλιας

δρ. Δημοσίου Δικαίου Πανεπιστημίου της Ναντέρ, σύμβουλος Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), πρ. νομάρχης

Όροι και προϋποθέσεις μιας επιτελικής και εμπειριστατωμένης «προοδευτικής διακυβέρνησης»

Μια σημαντική συνέπεια της πανδημίας αφορά τις αντιλήψεις σχετικά με τον τρόπο προγραμματισμού και τεκμηρίωσης των πολιτικών, με γνώμονα τα πορίσματα της επιστήμης και την ανάλυση στατιστικών και εμπειρικών δεδομένων (evidence-based policy making). Η ανάγκη τεκμηρίωσης και στρατηγικής προβολής των επιλογών για τη διαχείριση της κρίσης έγινε περισσότερο από ποτέ επιτακτική, καθώς συστηματικά προβάλλεται στον δημόσιο λόγο το αίτημα της λεγόμενης «εμπειριστατωμένης διακυβέρνησης». Από την άλλη πλευρά, η καθημερινή διαχείριση της πανδημίας κατέδειξε ότι η επίτευξη των στόχων συλλογικής θωράκισης απαιτεί την επιτυχή ενεργοποίηση εκτεταμένων μηχανισμών δικτύωσης και αλληλόδρασης, καθώς και τον αποτελεσματικό συντονισμό πλήθους ενεργειών και ανεξάρτητων ατόμων. Δεδομένου ότι ο «αόρατος εχθρός» της πανδημίας ανταποκρίνεται ακαριαία στις αντιδράσεις, κάθε οργανωτική ανεπάρκεια ή επιχειρησιακή ολιγωρία γίνονται αισθητές με μεγαλύτερη ταχύτητα, αμεσότητα αλλά και οδύνη. Είναι χαρακτηριστικό ότι όλες οι μορφές αστόχαστης «εμπειρικής διακυβέρνησης» –όπως στην περίπτωση της Βραζιλίας– γρήγορα έδειξαν την καταστροφική τους ανεπάρκεια.

Η σκοπιά της Αριστεράς μάς υπενθυμίζει εδώ ότι «εμπειριστατωμένη επιτελική διακυβέρνηση» δεν νοείται χωρίς ουσιαστικές διαδικασίες «ανατροφοδότησης των μέτρων πολιτικής», που δεν θα αρκούνται στον στενό κύκλο τεχνοκρατικής επιρροής των κάθε λογής «ειδικών» και «αξιωματούχων», αλλά θα εκτείνονται στα «δίκτυα διαμόρφωσης πολιτικής» στην κοινωνία και τους συλλογικούς φορείς. Το πρόταγμα της «συμμετοχικής διοίκησης» αποκτά, έτσι, νέα σημασία για την οργάνωση της συνολικής ανθεκτικότητας της κοινωνίας μας και του πολιτικο-διοικητικού μας συστήματος απέναντι στην πρόκληση της πανδημίας, εμπλουτίζοντας τον διαχειριστικό στόχο του «ψηφιακού μετασχηματισμού» της Διοίκησης με μια νέα ολοκληρωμένη ατζέντα δημόσιων πολιτικών που θα θωρακίζουν το δημόσιο συμφέρον, θα σέβονται τα δικαιώματα των πολιτών και θα δίνουν νέο ουσιαστικότερο περιεχόμενο στις τεχνικές, διαδικαστικές και οργανωτικές διευθετήσεις της δημόσιας εξουσίας. Αυτό το σώμα των δημόσιων πολιτικών μπορεί να ενταχθεί σε ένα συνολικότερο αφήγημα για τον ρόλο του Κράτους στην νέα εποχή, το οποίο δεν αυτοπροσδιορίζεται πλέον ως απλός διαχειριστής ενός υπερβατικού «δημοσίου συμφέροντος», σε αντιπαράθεση με τα εξ ορισμού ιδιοτελή συμφέροντα της «αγοράς», αλλά ως συντονιστής πολλαπλών «δικτύων κοινωνικών εταίρων», προκειμένου να διασφαλίζεται η ουσιαστική διαβούλευση και η εξισορρόπηση των διαφορετικών επιδιώξεων, η προστασία των αδυνάμων και η αποτελεσματική εφαρμογή των συλλογικών αποφάσεων. Το ίδιο το «δημόσιο (ή συλλογικό) συμφέρον» γίνεται αντιληπτό ως σύνθεση, εξισορρόπηση και προστατευτική δράση και όχι ως υπέρβαση των ατομικών επιδιώξεων. Μια τέτοια προσέγγιση, σηματοδοτεί τη μετάπτωση από την κυριαρχική κρατική διοίκηση στους ποικίλους μηχανισμούς διάδρασης μεταξύ δημόσιας εξουσίας και κοινωνικών εταίρων, όπου η κλασική ιεραρχική σχέση διοίκησης – διοικούμενου υποκαθίσταται από «δίκτυα δημόσιας πολιτικής» (policy networks), τα οποία, σε συνθήκες σταθερής επιστημονικής και επιχειρησιακής υποστήριξης, διαμορφώνουν «κοινότητες παραγωγής και υλοποίησης πολιτικής» (policy communities) αποτελούμενες από «μετόχους του πεδίου» (stakeholders), στους οποίους επιμερίζονται δικαιώματα και ευθύνες, μέσα από την ανάθεση νέων θεσμικών ρόλων στην εκτέλεση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών για την προάσπιση του «συλλογικού συμφέροντος».

Νίκος Σουλιώτης

δρ. Κοινωνιολογίας, ερευνητής, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ)

Οι οικονομολόγοι ως επιστήμονες, τεχνοκράτες και πολιτικοί

Στην παρουσίαση αυτή, εξετάζουμε συνθετικά τη σχέση των οικονομικών επιστημών με την οικονομική πολιτική, χρησιμοποιώντας παραδείγματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Επισημαίνουμε ότι το σημείο συνάντησης του κόσμου της πολιτικής με αυτόν της επιστήμης είναι η ιδέα της ανάπτυξης ως δημοσίου αγαθού. Διακρίνουμε τις βασικές μορφές οικονομικής γνώσης (ακαδημαϊκή, επιχειρησιακή, κοινή) που τροφοδοτούν την οικονομική πολιτική και τα συστήματα σχέσεων στα οποία αντιστοιχούν (σχέση πολιτικών με τον πανεπιστημιακό κόσμο, συμβουλευτικά όργανα, δεξαμενές σκέψης κ.λπ.). Η παρουσίαση αντλεί από σχετικό βιβλίο που εξέδωσε πρόσφατα ο ομιλητής καθώς και από ερευνητικό πρόγραμμα που διευθύνει (SOCINVEST, χρηματοδότηση ΕΛΙΔΕΚ, 3211).

Γιάννης Ψυχάρης

καθηγητής Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πάντειο Πανεπιστήμιο, β' αντιπρόεδρος Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ), διευθυντής Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΙΠΑ)

Η συζήτηση για την τοπική αυτοδιοίκηση και τη συγκρότηση των λειτουργιών του κράτους σε τοπικό επίπεδο γίνεται συχνά με ελλιπή τεκμηρίωση. Παρότι υπάρχουν κάποιες προσπάθειες εμπειρικής τεκμηρίωσης των αποφάσεων, ο χώρος της έρευνας και τεκμηρίωσης παραμένει σε μεγάλο βαθμό κατακερματισμένος και σε απόσταση από τους φορείς άσκησης πολιτικής. Στην πράξη υπάρχουν λίγες ευκαιρίες διαλόγου και αλληλεπίδρασης της επιστημονικής ανάλυσης με την πολιτική. Το ΙΤΑ έχει καλύψει κατά καιρούς ενδιαφέροντα θέματα που καλύπτουν πτυχές της δράσης των ΟΤΑ. Ωστόσο, η σχέση επιστημονικής ανάλυσης και πολιτικής πρακτικής χρειάζεται συνέχεια και συστηματικότητα, πρέπει να εμπεδωθεί ένα πνεύμα διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των φορέων έρευνας και των φορέων άσκησης πολιτικής, πολύ δε περισσότερο που το θέμα της τοπικής αυτοδιοίκησης προσφέρεται για την αλληλεπίδραση επιστημονικής τεκμηρίωσης και πολιτικής πρακτικής. Η αναβάθμιση του ρόλου των ΟΤΑ πρέπει να συνοδεύεται από μεγαλύτερη αλληλεπίδραση επιστημονικής ανάλυσης και πολιτικής πρακτικής.

16.30-18.30

VI - Διασύνδεση επιστήμης και πολιτικής στο ελληνικό και στο ευρωπαϊκό πλαίσιο – Τα πολιτικά ινστιτούτα ως «ενδιάμεσος» χώρος και ως εργαστήριο παραγωγής προοδευτικής σκέψης στον 21^ο αιώνα

Cornelia Hildebrandt

συμπρόεδρος του δικτύου Transform! Europe

Το δίκτυο Transform βλέπει τον εαυτό του ως φορέα πολιτικής εκπαίδευσης, ως δίκτυο και ως δεξαμενή σκέψης. Ως πολιτικό ινστιτούτο στην Ευρώπη, το δίκτυο Transform! Europe εξαρτάται από τις υπογραφές των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπέρ του Κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς (EL). Την ίδια στιγμή, το Transform! Europe αναδύθηκε μέσα από το πλαίσιο του κριτικού προς την παγκοσμιοποίηση κινήματος του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ.

Πάνω σε αυτό το υπόβαθρο, το Transform κινείται μεταξύ πολιτικής, επιστήμης και ενός πολυποίκιλου πεδίου ακτιβιστών/ακτιβιστριών και εκπροσώπων κοινωνικών κινήματων. Παίρνοντας αυτή την τριάδα υπόψη, το Transform εργάζεται με γνώμονα την επιστήμη στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο της πληθυντικής Αριστεράς, πάνω σε διαφορετικά θέματα και με διαφορετικές μεθόδους και μορφές. Αλλά ειδικά τα τελευταία πέντε χρόνια, η δουλειά στη βάση διεθνικής έρευνας έχει καταστεί ιδιαίτερα σημαντική. Αυτό αφορά περισσότερο από όλα την ανάλυση των πολιτικών σχέσεων εξουσίας, την ανάλυση της κοινωνικής αλλαγής, λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές στο πολιτικό πεδίο – περιλαμβανομένης της καθιέρωσης της ακροδεξιάς, αλλά και τις αναταράξεις στον τρόπο εργασίας και ζωής. Στο πλαίσιο αυτού του αναλυτικού έργου, το Transform εξετάζει επίσης κριτικά τα πολιτικά κόμματα που βρίσκονται κοντά του, με σκοπό την ενδυνάμωση των κοινωνικο-πολιτικών επιλογών προς δράση.

Περαιτέρω, ειδικά σε περιόδους πολέμου και κρίσης, σε περιόδους θεμελιώδους αναταραχής, η παραγωγή συναφούς γνώσης είναι σημαντική. Αυτό σημαίνει ότι τα πολιτικά ινστιτούτα – και επομένως και το Transform – πρέπει να εργαστούν με περισσότερο διαθεματική προσέγγιση σε σύγκριση με το παρελθόν και να παρέχουν περισσότερους χώρους γι' αυτό. Ταυτόχρονα, η γνώση που παράγεται πρέπει να ετοιμάζεται και να τυγχάνει επεξεργασίας με πιο διαφοροποιημένο τρόπο για χρήση διαφορετικών πολιτικών και κοινωνικών δρώντων σε δύο κατευθύνσεις: (α) υπερβαίνοντας την ακαδημαϊκή Αριστερά και (β) υπερβαίνοντας την κομματική μας οικογένεια.

Ειδικά τα πολιτικά ινστιτούτα που συνδέονται με τα προοδευτικά κόμματα θα πρέπει επίσης να αναπτύξουν νέες μορφές που, αφ' ενός να καθιστούν τις υπαρκτές πολιτικές διαφορές ορατές, αφ' ετέρου να δίνουν έδαφος για κοινές προσπάθειες ενόψει νέων πολιτικών κλιμακώσεων, νέων πολέμων και κρίσεων, της κλιματικής αλλαγής και της ψηφιοποίησης της εργασίας και της ζωής.

Δανάη Κολτσιδά

Διευθύντρια του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς

Εκκινώντας από μια αποτίμηση του τρόπου λειτουργίας και του έργου που παράχθηκε στο διάστημα των 25 χρόνων από την ίδρυση του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς μέχρι σήμερα, θα επιχειρηθεί η χαρτογράφηση του ρόλου των πολιτικών ινστιτούτων στη χώρα μας, σε σύγκριση και με την ευρωπαϊκή πρακτι-

κή, εστιάζοντας τόσο στα θετικά όσο και στα αρνητικά της ελληνικής εμπειρίας. Ταυτόχρονα όμως θα αναλυθούν και οι προϋποθέσεις –τόσο θεσμικές όσο και πολιτικές– υπό τις οποίες ο ρόλος των πολιτικών ινστιτούτων θα μπορούσε να αναβαθμιστεί ουσιαστικά. Πρόκειται για θεσμούς που, ακριβώς λόγω της «ενδιάρμεσης» θέσης τους μεταξύ επιστήμης και πολιτικής, αλλά και της θέσης τους μέσα στο πολιτικό πεδίο καθ’ εαυτό, θα μπορούσαν να συμβάλλουν καθοριστικά στην επεξεργασία και διάδοση εναλλακτικών, προοδευτικών και αριστερών απαντήσεων στις σημερινές επάλληλες κρίσεις και ενός νέου συλλογικού οράματος με αξιώσεις ηγεμονίας.

Σωτήρης Μητραλέξης

ακαδημαϊκός διευθυντής του μέτα | Κέντρου Μετακαπιταλιστικού Πολιτισμού

«Κατώφλι» ανάλυσης και τέχνης, ελληνικού ιδρύματος και διεθνούς κέντρου: το υβριδικό εγχείρημα του μέτα

Ιδρυθέν από το ελληνικό κοινοβουλευτικό κόμμα ΜΕΡΑ25, σκέλος του διακρατικού ευρωπαϊκού κινήματος DiEM25 και μέλος της Προοδευτικής Διεθνούς, η αποστολή του μέτα είναι η σύζευξη ανάλυσης και τέχνης, επιχώριου εγχειρήματος και διεθνούς project. Μέσα από την έρευνα και την τέχνη, το επιχείρημα και την ποίηση, το μέτα, το Κέντρο Μετακαπιταλιστικού Πολιτισμού, εργάζεται στην κατεύθυνση της ρήξης με ένα δυστοπικό παρόν ώστε να φανταστούμε τον κόσμο εκ νέου – ώστε να αδράξουμε την τρέχουσα ιστορική μας στιγμή και να βοηθήσουμε τα ριζοσπαστικά προοδευτικά κινήματα να βρουν ένα μονοπάτι διαφορετικό από τον αναδυόμενο ζοφερό μετακαπιταλισμό, ένα μονοπάτι προς μια μετακαπιταλιστική συνθήκη που αξίζει τον αγώνα μας και που αξίζει να ζούμε σε αυτήν. Κατά την πρώτη χρονιά λειτουργίας του, το μέτα επιχείρησε να δώσει πρώτα δείγματα γραφής σε αυτή τη στοχοθεσία.

Uwe Optenhögel

αντιπρόεδρος του Foundation for European Progressive Studies (FEPS)

Η εισήγηση θα κινηθεί σε τρεις άξονες: (α) Το επίσημο πλαίσιο και τις οργανωτικές πλευρές της δράσης των πολιτικών ινστιτούτων, μεταξύ των οποίων τα οικονομικά (δημόσια, ιδιωτική, υβριδική χρηματοδότηση) και το νομικό καθεστώς και περιβάλλον, (β) τη θέση των πολιτικών ινστιτούτων μέσα σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, αναδεικνύοντας θέματα όπως το τοπίο των think tanks και οι δυνατότητες συνεργασιών ή ο ανταγωνισμός, η αντιπαράθεση μεταξύ ενός «πολιτικού σούπερ μάρκετ» έναντι μιας «αγοράς ειδικών», η διαμόρφωση του δημόσιου λόγου και ο καθορισμός της «ατζέντας» της συζήτησης, ο ρόλος τους ως διαμεσολαβητών μεταξύ κράτους και κοινωνίας, η πολιτική εκπαίδευση, η διαμεσολάβηση σε διαμάχες, η πρόβλεψη του μέλλοντος και τα εναλλακτικά σενάρια και (γ) τη σχέση με τα αντίστοιχα κόμματα, εστιάζοντας σε ζητήματα όπως οι δομές επικοινωνίας και λήψης αποφάσεων, η παροχή πολιτικής συμβουλευτικής, τόσο ως παραγωγή περιεχομένου σε επίπεδο εφαρμοσμένης πολιτικής (policies), όσο και σε επίπεδο πολιτικών αξιών, φιλοσοφίας και σκέψης, η αλληλεπίδραση με ένα ευρύτερο πολιτικό κοινό και ο ρόλος των ινστιτούτων ως φορέων διαλόγου, η εκπαίδευση και η επιμόρφωση, αλλά και το ζήτημα της αυτονομίας τους.

Γιώργος Παπούλιας

επιστημονικός διευθυντής του Ινστιτούτου για τη Σοσιαλδημοκρατία ΙΝΣΟΣΙΑΛ

Ο ρόλος των πολιτικών Ινστιτούτων ως φορέων διαλόγου και τεκμηρίωσης των πολιτικών θέσεων. Μέσα από την αξιοποίηση των ερευνητικών μεθόδων, της ανάλυσης δεδομένων, της πλουραλιστικής διαλεκτικής, της διεθνούς και εγχώριας δικτύωσης, τα πολιτικά ινστιτούτα μπορούν να συνεισφέρουν στην παραγωγή εφαρμόσιμης πολιτικής σκέψης καθώς και στον σχεδιασμό, την τεκ-

μηρίωση και την κοστολόγηση αναγκαίων πολιτικών προγραμμάτων και μεταρρυθμίσεων. Μπορούν να λειτουργήσουν ως φορείς προαγωγής του αναγκαίου κοινωνικού εκσυγχρονισμού καθώς και ως διορατικοί μηχανισμοί που ερευνούν πιθανά σενάρια και εισηγούνται εγκαίρως λύσεις για το μέλλον. Σε αντίθεση με τους συνήθεις όρους διεξαγωγής του πολιτικού διαλόγου στα ΜΜΕ και στην καθημερινή κομματική αντιπαράθεση μπορούν να αποτελέσουν πυλώνες θεματικής διεύρυνσης της κυρίαρχης πολιτικής ατζέντας αλλά και ποιοτικής εμβάθυνσης της δημοκρατίας.

Noortje Thijssen

επιστημονικό γραφείο του ολλανδικού Πράσινου κόμματος (“GroenLinks”), εκπρόσωπος του Green European Foundation (GEF)

Το Green European Foundation οικοδομεί κοινότητες γνώσης, μια πρωτοβουλία που φέρνει κοντά πολιτικούς, επιστήμονες και την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να διεξάγουν έρευνα και να αναπτύξουν προτάσεις πολιτικής σε πράσινα ζητήματα αιχμής. Με τον τρόπο αυτό το GEF δημιουργεί γέφυρες μεταξύ «επιστήμης και πολιτικής». Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν μερικά συγκεκριμένα προγράμματα που δείχνουν πώς η επιστημονική τεκμηρίωση χρησιμοποιείται για να ανανεώσει τα πολιτικά προγράμματα. Επίσης, θα καταδειχθεί πώς πανευρωπαϊκές συνεργασίες μπορούν να έχουν μια άμεση επίδραση στην εθνική συζήτηση.

19.00-21.00

VII - Περιβαλλοντικά δεδομένα και πολιτική: από τους αρνητές της κλιματικής αλλαγής μέχρι την «πράσινη ταξινόμηση»

Ελένη Μουγιιάκου

γεωπόνος, ειδική Αστικού Πρασίνου και Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών, ιδρυτικό μέλος της Commonsplace, συντονίστρια participatory LAB

Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή για ποιους; Το δικαίωμα στην κλιματική ανθεκτικότητα

Η ομιλία επικεντρώνεται στην εμπειρία από το πεδίο του σχεδιασμού και της εφαρμογής μέτρων και δράσεων για την προσαρμογή των πόλεων στην κλιματική αλλαγή. Από την Εθνική Στρατηγική και τα 13 ΠΕΣΠΚΑ στην ανάγκη τεκμηριωμένων τοπικών σχεδίων προσαρμογής. Η σημασία των ανοιχτών, επικαιροποιημένων δεδομένων σε κατάλληλη κλίμακα (περιφερειακή, τοπική, γειτονιάς) αλλά και της συμμετοχής των πολιτών, των ειδικών και των εμπλεκόμενων φορέων. Η κρισιμότητα της εφαρμογής μέσω προδιαγραφών και της ενσωμάτωσης στον χωρικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Εμμανουήλ Πλειώνης

καθηγητής Φυσικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, πρόεδρος ΔΣ & διευθυντής Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών (ΕΑΑ), Εθνικό Δίκτυο για την Κλιματική Αλλαγή

Η εισήγηση θα εστιάσει στην κλιματική Κρίση στη Ν.Α. Μεσόγειο και θα παρουσιάσει την απάντηση του Εθνικού Δικτύου για την Κλιματική Αλλαγή και των Επιπτώσεων της – CLIMPACT.

Λουκάς Τριάντης

αρχιτέκτονας – πολεοδόμος, διδάσκων Πολυτεχνείου Κρήτης

Τα δεδομένα και οι παράγοντες της κλιματικής κρίσης και η συγκυρία της πανδημίας επαναφέρουν τη σημασία του χώρου και υπαγορεύουν την ανάγκη να ξανασκεφτούμε τα πρότυπα, το περιεχόμενο και τις διαδικασίες του χωρικού σχεδιασμού. Σήμερα, στην περίοδο «μετά την κρίση», καταγράφεται στην Ελλάδα μια σειρά σχεδιασμών, έργα αναπλάσεων και υποδομών, μεγάλες αναπτύξεις και επενδύσεις. Παράλληλα προωθείται μια πληθώρα νομοθετικών ρυθμίσεων και τροποποιήσεων στο σύστημα χωρικού σχεδιασμού και στην περιβαλλοντική νομοθεσία και ένας κλιματικός νόμος με περιορισμένες αναφορές σε ζητήματα του χώρου. Συχνά, οι νέοι σχεδιασμοί προωθούνται στο όνομα της «ανθεκτικότητας», της αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης και της εναρμόνισης με ευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Διατρέχονται όμως από αντιφάσεις ως προς κρίσιμα κοινωνικά και περιβαλλοντικά διακυβεύματα της εποχής.

Γιώργος Τσελιούδης

ερευνητής, Ινστιτούτο Godard της NASA, διδάσκων στο τμήμα Εφαρμοσμένης Φυσικής του Πανεπιστημίου Columbia (ΗΠΑ)

Τα δεδομένα και οι παράγοντες της κλιματικής κρίσης και η συγκυρία της πανδημίας επαναφέρουν τη σημασία του χώρου και υπαγορεύουν την ανάγκη να ξανασκεφτούμε τα πρότυπα, το περιεχόμενο και τις διαδικασίες του χωρικού σχεδιασμού. Σήμερα, στην περίοδο «μετά την κρίση», καταγράφεται στην Ελλάδα μια σειρά σχεδιασμών, έργα αναπλάσεων και υποδομών, μεγάλες αναπτύξεις και επενδύσεις. Παράλληλα προωθείται μια πληθώρα νομοθετικών ρυθμίσεων και τροποποιήσεων στο σύστημα χωρικού σχεδιασμού και στην περιβαλλοντική νομοθεσία και ένας κλιματικός νόμος με περιορισμένες αναφορές σε ζητήματα του χώρου. Συχνά, οι νέοι σχεδιασμοί προωθούνται στο όνομα της «ανθεκτικότητας», της αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης και της εναρμόνισης με ευρωπαϊκές κατευθύνσεις. Διατρέχονται όμως από αντιφάσεις ως προς κρίσιμα κοινωνικά και περιβαλλοντικά διακυβεύματα της εποχής.

Σωκράτης Φάμελλος

πρ. αναπληρωτής υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, βουλευτής και τομεάρχης Περιβάλλοντος και Ενέργειας του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία

Οι πρόσφατες παγκόσμιες γεωπολιτικές εξελίξεις και η εντεινόμενη ενεργειακή κρίση αναπόφευκτα ανοίγουν ξανά τη συζήτηση για την αναδιαμόρφωση της κλιματικής πολιτικής, τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα. Η πράσινη μετάβαση αποτελεί αναγκαιότητα, και πρέπει να είναι καθολική, διασφαλίζοντας την ταχύτερη δυνατή απεξάρτηση από όλα τα ορυκτά καύσιμα συμπεριλαμβανομένου και του φυσικού αερίου, αλλά παράλληλα και την πρόσβαση όλων σε καθαρή και προσιτή ενέργεια. Ήδη στη χώρα μας, αλλά και στην Ευρώπη, η πράσινη μετάβαση κινδυνεύει να αποτύχει πριν καν ξεκινήσει, λόγω κοινωνικά άδικων πολιτικών επιλογών, λαθών και επικοινωνιακής εκμετάλλευσης. Χρειαζόμαστε ένα νέο συνεκτικό και προοδευτικό σχέδιο, για μία πραγματική πράσινη μετάβαση που πραγματοποιηθεί με όλη την κοινωνία.

Νίκος Χαραλαμπίδης

γενικός διευθυντής στο Ελληνικό Γραφείο της Greenpeace

Η πανδημία ανέδειξε με δραματικό τρόπο τη σημασία της επιστήμης και της επιστημονικής γνώσης ως βασικών οδηγών στη λήψη κρίσιμων πολιτικών αποφάσεων. Εύκολα μπορούμε να ανατρέξουμε και να θυμηθούμε καλές αλλά και κακές πρακτικές/στιγμές. Τολμώ να πω ότι η συγκεκριμένη περίπτωση αποδεικνύεται μάλλον η εξαίρεση και όχι ο κανόνας. Υπάρχει πληθώρα περιπτώσεων και παραδειγμάτων όπου η επιστημονική γνώση αγνοήθηκε ή μπήκε σε δεύτερη μοίρα. Η κλιματική αλλαγή είναι ίσως το πιο τρανταχτό παγκόσμιο παράδειγμα. Μετά από δεκαετίες άρνησης, παρακώλυσης και κωλυσιεργίας η παγκόσμια κοινότητα, στην πλειοψηφία της, κατέληξε σε διεθνή συμφωνία για την ανάγκη αντιμετώπισης αυτής της παγκόσμιας πρόκλησης. Από εκεί όμως, μέχρι την ανάληψη της απαραίτητης δράσης, ο δρόμος είναι στρωμένος με παγίδες. Κάθε νέα καθυστέρηση στην προσαρμογή της κοινωνίας και της οικονομίας στα νέα επιστημονικά δεδομένα και απαιτήσεις κάνει τη λήψη μέτρων πιο δύσκολη και τις αντιδράσεις πιο έντονες. Σε κάθε περίπτωση, η απουσία συμπαγούς και συνεκτικού πολιτικού λόγου στηριγμένου σε επιστημονικά δεδομένα, αφήνει το πεδίο ελεύθερο στον λαϊκισμό, την άρνηση, την ωραιοποίηση της σημερινής κατάστασης, τη μετάθεση λύσης του προβλήματος. Εδώ δεν θα μπορούσαν να λείπουν αναφορές σε αντιδράσεις με αφορμή τον πόλεμο στην Ουκρανία που προέτρεπαν από την ευρεία χρήση της πυρηνικής ενέργειας μέχρι την επιστροφή στον λιγνίτη.

Παρασκευή 18 Μαρτίου

11.00-13.00

VIII - Επιστήμη και πολιτική στην οικονομία: Ποιο μοντέλο ανάπτυξης; Φορείς, επιτροπές «ειδικών» και κοινωνία

Βάλια Αρανίτου

αναπληρώτρια καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, επιστημονική
διευθύντρια INEMY/ΕΣΕΕ

Τι σηματοδοτεί η περιθωριοποίηση της επιστημονικής τεκμηρίωσης που προέρχεται από τους θεσμούς κοινωνικής εκπροσώπησης και η αντικατάστασή της από τεχνοκρατικές ομάδες; Η συμμετοχή των λεγόμενων Κοινωνικών Εταίρων στη διαμόρφωση των αναπτυξιακών πολιτικών από τη δεκαετία του 1990 συνέβαλε τουλάχιστον στην καταγραφή των θέσεων τόσο του κόσμου της εργασίας όσο και διαφόρων πτυχών της επιχειρηματικότητας. Το τελευταίο είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της επιστημονικής τεκμηρίωσης των θεσμών της κοινωνικής εκπροσώπησης οι οποίες συνήθως γειώνονταν στον κοινωνικό προβληματισμό και στις κοινωνικές διεκδικήσεις.

Ωστόσο, κατά την περίοδο της πανδημίας ακόμα και αυτή η διαδικασία τίθεται στο περιθώριο. Η κοινωνία και η κοινωνική δυναμική απλά πειθαρχεί στις αποφάσεις τεχνοκρατικών ομάδων που παρουσιάζονται ως υπέρτερες επιστημονικά απέναντι σε οποιαδήποτε άλλη κοινωνική συμβολή και διεκδίκηση. Το επιτελικό κράτος στηριγμένο στη νομιμοποίηση τεχνοκρατών χωρίς λογοδοσία οργανώνεται με έναν πρωτόγνωρο συγκεντρωτισμό και αποφασίζει ερήμην της κοινωνίας.

Daniel Chavez

δρ. Αναπτυξιακών Σπουδών, Institute of Social Studies, Πανεπιστήμιο Erasmus -
Ρότερνταμ, ερευνητής, Transnational Institute (TNI)

Επανεξετάζοντας την «ανάπτυξη», την πολιτική και τον ρόλο των «ειδικών»: διδάγματα από τις πρόσφατες συζητήσεις στον Παγκόσμιο Νότο.

Alex Cobham

οικονομολόγος, chief executive, Tax Justice Network

Το τεχνικό είναι πολιτικό: Η περίπτωση της φορολογικής δικαιοσύνης

Από την επίσημη ίδρυση του Tax Justice Network το 2003, η πλατφόρμα πολιτικής που οικοδομήσαμε -που αρχικά χλευάστηκε ως ουτοπική και απολύτως μη ρεαλιστική- έφτασε να αποτελέσει τη βάση για τη διεθνή πολιτική ατζέντα στο θέμα αυτό. Αλλά η μεγάλη πλειοψηφία των πλεονεκτημάτων από τη δημιουργία του μένει ακόμα να αποκαλυφθεί, οπότε δεν μπορούμε να μιλάμε ακόμα παρά για μερική επιτυχία. Παρ' όλα αυτά, το κίνημα για τη φορολογική δικαιοσύνη μπορεί να θεωρηθεί ως μια μελέτη περίπτωσης ενός αγώνα για να ακουστεί: ως μια συντονισμένη προσπάθεια, επί δεκαετίες, να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές και διεθνείς ανησυχίες για την κοινωνική δικαιοσύνη σταθμίζονται κατάλληλα στο πλαίσιο των βασικών πολιτικών διαδικασιών. Οι προσπάθειες αποκλεισμού

και αποσιώπησης του κινήματος για τη φορολογική δικαιοσύνη έχουν συνήθως πλαισιωθεί με τον ισχυρισμό ότι η φορολογία είναι τεχνική και όχι πολιτική, και σίγουρα πολύ τεχνική για να ασχοληθούν οι «ακτιβιστές». Αυτή η στάση θα πρέπει να γίνει κατανοητή ως προτίμηση για οπισθοδρομικά αποτελέσματα και, κυρίως, ως αντανάκλαση της επιθυμίας να μην χρειάζεται να υπερασπιστεί κανείς αυτή την επιλογή. Η αναγνώριση αυτής της κεντρικής αδυναμίας όσων αντιτίθενται σε αυτή μπορεί να ενισχύσει τις προσπάθειες κοινωνικής δικαιοσύνης στον τομέα της φορολογίας και πολύ ευρύτερα.

Νίκος Θεοχαράκης

καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας και Ιστορίας της Οικονομικής Σκέψης, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, πρ. πρόεδρος του ΔΣ και επιστημονικός διευθυντής του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), πρ. γενικός γραμματέας δημοσιονομικής πολιτικής στο Υπουργείο Οικονομικών

Πρέπει οι τεχνοκράτες να χαράσσουν την οικονομική πολιτική; Η απάντηση είναι ασφαλώς όχι. Αυτό δεν συμβαίνει μόνο διότι οι επιλογές των επιθυμητών στόχων είναι κατεξοχήν πολιτικές, αλλά και διότι στα οικονομικά οι ίδιες οι προτάσεις των τεχνοκρατών διαμορφώνονται μέσα σε μια κατεξοχήν κοινωνική επιστήμη η οποία έχει ενσωματώσει αξιακές βάσεις και αξιολογικές κρίσεις στη βάση της κάθε διαφορετικής θεωρητικής προσέγγισης. Άρα οι τεχνοκράτες πρέπει να χρησιμοποιούνται όχι μόνον εντελώς επικουρικά αλλά αφού είναι εξασφαλισμένο ότι δεν ακολουθούν έναν τρόπο σκέψης που προκαταλαμβάνει τα συμπεράσματά τους. Η ορθόδοξη οικονομική θεωρία που επικρατεί σήμερα στα κέντρα αποφάσεων της ΕΕ και στη σημερινή πολιτική συγκυρία καθιστά αδύνατη τη διαμόρφωση αναπτυξιακών σχεδίων των κρατών μελών που δεν αποτελούν κάτι άλλο παρά ομολογία πίστεως ενός παρωχημένου και αντιδραστικού οικονομικού νεοφιλελευθερισμού.

Λούκα Κατσέλη

ομότιμος καθηγήτρια Διεθνών Οικονομικών και Ανάπτυξης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, πρ. υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, πρ. υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Ινστιτούτο ΙΝΕΠΟΣΤ

Στην εισήγηση θα αναδειχθούν οι γενεσιουργές αιτίες αλλά και οι αρνητικές συνέπειες της «θεωρίας του μονόδρομου» στην άσκηση πολιτικής και θα αναφερθούν οι λόγοι ενδυνάμωσης του τεχνοκρατισμού στην πολιτική και της νομιμοποίησης ενός ισχυρού δικτύου ειδημοσύνης που οδήγησαν στην επικράτηση ενός κυρίαρχου μοντέλου οικονομικής και αναπτυξιακής ορθοδοξίας. Στη βάση προσωπικών εμπειριών, θα αναδειχθούν παραδείγματα που φωτίζουν την τεταμένη σχέση μεταξύ επιστημονικής θεώρησης και εφαρμογής οικονομικής πολιτικής και τα αίτια που προκαλούν είτε συμπράξεις είτε ρήξεις μεταξύ τεχνοπολιτικών και πολιτικών.

Τέλος, η εισήγηση θα επικεντρωθεί στις πολιτικές προϋποθέσεις προώθησης ενός εναλλακτικού προγράμματος βιώσιμης ανάπτυξης και ευημερίας στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια.

Heikki Patomäki

καθηγητής Διεθνών Πολιτικών, Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι, αντιπρόεδρος του EuroMemo Group (Ευρωπαίοι Οικονομολόγοι για μια Εναλλακτική Οικονομική Πολιτική)

Στην εισήγηση θα αναδειχθούν οι γενεσιουργές αιτίες αλλά και οι αρνητικές συνέπειες της «θεωρίας του μονόδρομου» στην άσκηση πολιτικής και θα αναφερθούν οι λόγοι ενδυνάμωσης του τεχνοκρατισμού στην πολιτική και της νομιμο-

ποίησης ενός ισχυρού δικτύου ειδημοσύνης που οδήγησαν στην επικράτηση ενός κυρίαρχου μοντέλου οικονομικής και αναπτυξιακής ορθοδοξίας.

Στη βάση προσωπικών εμπειριών, θα αναδειχθούν παραδείγματα που φωτίζουν την τεταμένη σχέση μεταξύ επιστημονικής θεώρησης και εφαρμογής οικονομικής πολιτικής και τα αίτια που προκαλούν είτε συμπτώσεις είτε ρήξεις μεταξύ τεχνοπολιτικών και πολιτικών.

Τέλος, η εισήγηση θα επικεντρωθεί στις πολιτικές προϋποθέσεις προώθησης ενός εναλλακτικού προγράμματος βιώσιμης ανάπτυξης και ευημερίας στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια.

Mario Pianta

καθηγητής Οικονομικής Πολιτικής, Scuola Normale Superiore, Classe di Scienze Politico-Sociali, Florence, δίκτυο Sbilanciamoci!

Η αναζήτηση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο των ερευνητικών και πολιτικών μας προσπαθειών. Η κλιματική αλλαγή, η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, η συνεχιζόμενη πανδημική κρίση, η επιστροφή του πολέμου στην Ευρώπη με την εισβολή του Πούτιν στην Ουκρανία, όλα δείχνουν τη μη βιώσιμη φύση της οικονομικής και πολιτικής μας τάξης, που διαμορφώθηκε από 40 χρόνια νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, με συνεχείς στρατιωτικές συγκρούσεις και οικολογική καταστροφή. Οι πολιτικές διεργασίες και οι κυβερνητικές δράσεις -ειδικά στην Ευρώπη- ήταν μέχρι στιγμής κοντόφθαλμες. Μια νέα, βιώσιμη τροχιά ανάπτυξης θα μπορούσε να προκύψει από την αλλαγή της ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας και από μια πολιτική διαδικασία που θα ανταποκρίνεται περισσότερο στα αιτήματα των κοινωνικών κινημάτων - το πεδίο στο οποίο δραστηριοποιείται η εκστρατεία Sbilanciamoci! στην Ιταλία. Κατά την άποψη αυτή, απαιτούνται πολύ ισχυρότερες συνδέσεις μεταξύ του κοινωνικού ακτιβισμού και των προοδευτικών πολιτικών δυνάμεων πέρα από τα εθνικά σύνορα, ιδίως στην Ευρώπη.

Γιώργος Σταθάκης

καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, πρ. υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, πρ. υπουργός Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού

Η πολιτική επηρεάζει την επιστήμη με καθοριστικό τρόπο καθώς αποφασίζει πώς θα κατανεμηθούν οι περιορισμένοι πόροι ανάμεσα σε ερευνητικές προτεραιότητες. Η επιστήμη αναπτύσσεται αυτόνομα διαμορφώνοντας ηγεμονικά παραδείγματα σκέψης πριν αυτά αντικατασταθούν με νεώτερα ή με την ηγεμόνευση περιθωριακών παραδειγμάτων.

Στα οικονομικά τα παραδείγματα σκέψης αρθρώνονται γύρω από μεγάλες ιστορικές κρίσεις (1929, 2008). Το κυρίαρχο παράδειγμα στην οικονομική επιστήμη διαμεσολαβείται από ομάδες σκέψης που διαμορφώνουν πολιτικές και κυρίως διαχέουν τις ιδέες σε ένα ευρύτερο πολιτικό σώμα. Πολιτική και επιστήμη διαμορφώνονται υπό την παραδοσιακή αντίθεση Δεξιάς-Αριστεράς.

13.30-15.30

ΙΧ - Ο κόσμος της εργασίας και η παραγωγή εφαρμοσμένης επιστημονικής έρευνας για την τεκμηρίωση και αξιολόγηση των δημόσιων πολιτικών

Έφη Αχτσιόγλου

δρ. Εργατικού Δικαίου, πρ. υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, βουλευτής και τομεάρχης Οικονομικών της ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία

| Η εμπειρία της αύξησης του κατώτατου μισθού

Μαρία Γεωργαρίου

εκπαιδευτικός, γενική γραμματέας του Κέντρου Μελετών και Τεκμηρίωσης (ΚΕΜΕΤΕ) της Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

| Σε μια εποχή που οι εκπαιδευτικές πολιτικές και ο στρατηγικός τους σχεδιασμός επηρεάζονται και ενδεχομένως καθορίζονται και από υπερεθνικούς οργανισμούς, τίθενται ερωτήματα για τον ρόλο και τον βαθμό παρέμβασης των συνδικάτων στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η επιστημονική έρευνα των συνδικάτων φέρνει τους/τις εργαζόμενους/ες και τις διεκδικήσεις τους στο προσκήνιο, θέτοντας ζητήματα, αποτιμώντας κριτικά τις εφαρμοζόμενες πολιτικές, διερευνώντας τις ανάγκες των εργαζομένων και της κοινωνίας, ανιχνεύοντας και αναδεικνύοντας τις αναδυόμενες προκλήσεις, και προετοιμάζοντας τους/τις εργαζόμενους/ες μπροστά σε νέα πεδία διεκδικήσεων. Η παραγωγή επιστημονικής έρευνας από τα συνδικάτα νοείται ως υποστηρικτική της κινηματικής δράσης των συνδικάτων και όχι ως στείρος τεχνοκρατισμός.

Γιώργος Γιούλος

πρόεδρος του Κοινωνικού Πολύκεντρου της Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

| Από την επιστημονική έρευνα στο πολιτικό και κοινωνικό επιχείρημα. Ο ρόλος των Συνδικάτων στον σύγχρονο κοινωνικό διάλογο.

| Η δεκαετία της κρίσης χαρακτηρίστηκε από μια βίαιη προσαρμογή του κόσμου της εργασίας στους όρους και τις συνθήκες των περιοριστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν και συνεχίζουν να υλοποιούνται. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι δυνατότητες παρέμβασης των συνδικάτων περιορίστηκαν δραστικά τόσο σε επίπεδο πρακτικό όσο και σε επίπεδο ουσιαστικής παρέμβασης στο δημόσιο/κοινωνικό διάλογο. Σήμερα, με δεδομένη τη θεσμική, οικονομική και πολιτική κατάσταση στη χώρα και την Ευρώπη, τα συνδικάτα καλούνται να προσδιορίσουν, εκ νέου, τον ρόλο τους με όρους όχι μόνο εργασιακούς αλλά πρωτίστως κοινωνικούς. Η πιο επείγουσα και σημαντική πρόκληση για τον κόσμο της εργασίας είναι να μετασχηματίσει την επιστημονική έρευνα σε πολιτικό και κοινωνικό επιχείρημα με στόχο τη δημιουργία των κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών που θα οδηγήσουν στην εφαρμογή προοδευτικών πολιτικών σε μια σειρά από ζητήματα που άμεσα ή έμμεσα αφορούν όχι μόνο τους όρους και τις συνθήκες της εργασιακής κατάστασης αλλά και τους όρους και τις συνθήκες κοινωνικής αναπαραγωγής και ευημερίας.

Χρήστος Γούλας

δρ. Πολιτικών και Συστημάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης, διευθυντής του Ινστιτούτου Εργασίας (INE) και του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΚΑΝΕΠ) της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ)

Η «μαχητική» επιστημολογία στην έρευνα του κόσμου της εργασίας

Οι ερευνητικοί φορείς των συνδικάτων φέρουν την κοινωνική ευθύνη της παραγωγής έγκυρης γνώσης για τον κόσμο της εργασίας και τη διασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης και της ευρείας διάχυσης των ερευνητικών δεδομένων. Κύριος σκοπός τους είναι η παραγωγή γνώσης για την κοινωνική δράση και την υποστήριξη των μισθωτών –εργαζομένων και ανέργων– καθώς και των πλέον ευάλωτων πληθυσμών. Είναι ενεργοί φορείς της ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας, αλλά δεν περιορίζουν τη δράση τους στα αποκλειστικά της όρια. Η εγκυρότητα των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων προϋποθέτει την ουσιαστική συμπερίληψη του βιωματικού λόγου και της κοινωνικής εμπειρίας των ίδιων των εργαζομένων. Για να συμβεί αυτό χρειαζόμαστε μια επιστημολογία που να μην αποκλείει αξιολογικά την πολιτική τοποθέτηση. Για τους ερευνητικούς φορείς των συνδικάτων, όπως το Ινστιτούτο Εργασίας/ΓΣΕΕ, αυτή δεν μπορεί παρά να είναι μια «μαχητική» επιστημολογία για την έρευνα του κόσμου της εργασίας.

Μαρία Καραμεσίνη

καθηγήτρια Οικονομικών της Εργασίας και της Κοινωνικής Ασφάλισης, Πάντειο Πανεπιστήμιο, πρ. πρόεδρος και διοικήτρια του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), μέλος του ΔΣ του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς

Ο κόσμος της εργασίας αποτελεί κατεξοχήν διεπιστημονικό πεδίο κοινωνικής έρευνας και σύγκρουσης συμφερόντων, με δεσπόζουσα την αντίθεση κεφαλαίου-εργασίας, ενώ η κυρίαρχη οικονομική προσέγγιση της αγοράς εργασίας υποστηρίζει ότι όποιος θεσμός ενισχύει τη διαπραγματευτική δύναμη εργαζομένων και ανέργων και βελτιώνει τους όρους εργασίας αυξάνει το εργατικό κόστος, μειώνει τα κέρδη και τις θέσεις εργασίας, βλάπτοντας εν τέλει τα συμφέροντα των μισθωτών. Αποτελεί δηλαδή απαραίτητο όρο διαμόρφωσης και άσκησης προοδευτικής πολιτικής η διαθεσιμότητα εφαρμοσμένης επιστημονικής έρευνας που υιοθετεί μη ορθόδοξες θεωρητικές προσεγγίσεις. Εδώ ο ρόλος των προοδευτικών ινστιτούτων και think tanks είναι κομβικός. Άλλες «τεχνικές» αλλά βασικές προϋποθέσεις είναι η ύπαρξη αξιόπιστων στατιστικών και διασύνδεσης μεγάλων βάσεων δεδομένων (π.χ. ΕΡΓΑΝΗ, Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών, ΟΠΣ ΟΑΕΔ κλπ.) για τη διοικητική παρακολούθηση και εσωτερική αξιολόγηση πολιτικών σε πραγματικό χρόνο, η απρόσκοπτη πρόσβαση των πολιτών στα στοιχεία των βάσεων/στατιστικών ερευνών, που πρέπει να θεωρούνται δημόσια αγαθά, και η συστηματική εξωτερική αξιολόγηση πολιτικών.

Steffen Lehndorff

δρ. Οικονομικών, ερευνητής, Ινστιτούτο Εργασίας και Επαγγελματικών Προσόντων, Πανεπιστήμιο Duisburg-Essen

Θα περιγραφεί ο ρόλος των συνδικάτων και των ερευνητών σε σχέση με τη ρύθμιση της αγοράς εργασίας στη Γερμανία μέσα από δύο αντιθετικά παραδείγματα: τις αποκαλούμενες «μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας» στις αρχές της δεκαετίας του 2000 και την εισαγωγή του θεσμοθετημένου κατώτατου μισθού δέκα χρόνια αργότερα.

Philippe Pochet

γενικός διευθυντής, European Trade Union Institute (ETUI), καθηγητής, Καθολικό Πανεπιστήμιο Louvain (UCL), ερευνητής, Interuniversity Research Centre on Globalization and Work (CRIMT, Montreal)

17.30-19.30

X - Επιστήμη και πολιτική - Μαθήματα από την πανδημία

Κατερίνα Αντωνίου

καθηγήτρια Φαρμακολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, πρ. πρόεδρος Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ)

Η πανδημία εμφανίζεται στον απόηχο εξαιρετικά δύσκολων χρονικών περιόδων για τη χώρα μας και φαίνεται να οδηγείται σε ύφεση ενώ ένας πόλεμος ξεκινά. Η υγειονομική και όχι μόνο κρίση λόγω της πανδημίας επιβάλλει την ανάγκη της αποτίμησης των συνεπειών της σε πολλαπλά επίπεδα, ενώ παράλληλα αναδεικνύει θέματα που διαχρονικά μας απασχολούν, όπως η υγεία, η πρόληψη, η περίθαλψη, αλλά και η πολιτική υγείας εκφέροντας επιστημονικό-πολιτικό λόγο. Παράλληλα, προκύπτει η ανάγκη να αναστοχαστούμε και να επαναπροσδιορίσουμε ή να εμπλουτίσουμε τις θέσεις και τα προτάγματα αποφεύγοντας τόσο την άγονη καταγγελία όσο και την αυταπάτη της αποστείρωσης της πολιτικής.

Όθων Ηλιόπουλος

αναπληρωτής καθηγητής Ιατρικής, Κλινικός Ογκολόγος, Harvard Medical School, Massachusetts General Hospital Cancer Center

Ανδρέας Ξανθός

πρ. υπουργός Υγείας, βουλευτής και τομεάρχης Υγείας της ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία

Η «εργαλειοποίηση» των ειδικών και η κρίση δημόσιας εμπιστοσύνης

Η πανδημία και οι νέες προκλήσεις που έφερε στο προσκήνιο, ανέδειξαν: 1) την αξία της Δημόσιας Υγείας ως κρίσιμης προϋπόθεσης για την υγεία του πληθυσμού, για την οικονομία και την κοινωνική ευημερία 2) την ανάγκη ενδυνάμωσης των δημόσιων συστημάτων Υγείας που αποδείχθηκαν πολύτιμα και αναντικατάστατα στη διαχείριση της κρίσης.

Ίσως όμως το πιο σημαντικό δίδαγμα από την πανδημία είναι ότι χρειάζεται αλλαγή παραδείγματος στην πολιτική υγείας, με ενσωμάτωση της σύγχρονης επιστημονικής γνώσης και με αλλαγή προτεραιοτήτων: Από το νοσοκομείο στην ΠΦΥ και στην ολοκληρωμένη κοινοτική φροντίδα, από την περίθαλψη στην πρόληψη και στην προαγωγή της υγείας, από την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων στην απελευθέρωση της πατέντας και στην ισότιμη πρόσβαση του παγκόσμιου πληθυσμού στα εμβόλια-φάρμακα-ιατροτεχνολογικά προϊόντα, από την κυριαρχία της ελεύθερης αγοράς σε συστήματα διεθνούς επιστημονικής συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Σε πλήρη αντίθεση με τα νέα προτάγματα στην Υγεία και στη σχέση Επιστήμης-Πολιτικής, στη χώρα μας κυριάρχησε η λογική της «εργαλειοποίησης» των ειδικών και η νεοφιλελεύθερη εμμονή στην «αγοραία μετάλλαξη» του ΕΣΥ. Επιδεινώνοντας την κρίση δημόσιας εμπιστοσύνης απέναντι στην Πολιτεία και στους θεσμούς της.

Τάκης Παναγιωτόπουλος

ομότιμος καθηγητής Δημόσιας Υγείας - Υγείας του Παιδιού, Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Με την πανδημία covid-19 η κρίσιμη σχέση επιστήμης-πολιτικής ήρθε με ένταση στο προσκήνιο: η πρωτοφανής διεθνής επιστημονική συνεργασία στην έρευνα (βιολογία ιού, κλινικά/επιδημιολογικά χαρακτηριστικά νόσου, μη-φαρμακευτικά μέτρα πρόληψης, εμβόλια, φάρμακα κ.ά.), τα μεγάλα προβλήματα παγκόσμιων ανισοτήτων στην παραγωγή και διάθεση ιατρικών τεχνολογιών, τα φαινόμενα ρητής αγνόησης και απαξίωσης επιστήμης και θεσμών της (π.χ. Τραμπ), η συχνά προσχηματική επίκληση της επιστήμης, η επιλεκτική εφαρμογή επιστημονικών πορισμάτων, οι στρεβλώσεις στη λειτουργία γνωμοδοτικών επιστημονικών οργάνων. Από την εμπειρία αυτή προκύπτει η ανάγκη για θεσμούς επιστημονικής παραγωγής και γνωμοδότησης με διαδικασίες που προάγουν την αξιοκρατία, τη διαφάνεια, την υψηλή επιστημονική ποιότητα, την επιστημονική ακεραιότητα και ανεξαρτησία, αλλά και η ανάγκη για πληρότητα στη δημοσιοποίηση επιδημιολογικών στοιχείων και πρωτογενή επιδημιολογικά δεδομένα ανοιχτά στην επιστημονική κοινότητα.

Απόστολος Πανταζής

επίκουρος καθηγητής Κοινωνικής και Πολιτικής Θεωρίας του Κοινωνικού Κράτους, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Κοινωνικό κράτος, σοσιαλισμός και δημοκρατία

Ο ορθολογικός ανθρωπισμός ως κριτική στον θετικισμό και στον ιδεαλισμό, η απόρριψη μιας ελεύθερης αξιών επιστήμης, η θεωρία της ηθικής προόδου της ανθρωπότητας, οι κοινωνικές και πολιτικές αξίες ως όροι της θεωρίας της δημοκρατίας. Η ανάπτυξη μιας θεωρίας διαφωτισμένου κοινωνικού ωφελιμισμού, η κρατική παρέμβαση ως υλοποίηση της ελευθερίας, της ισότητας, της κοινωνικής ευημερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η κριτική στην πολιτική οικονομία του κοινωνικού κράτους, στον κρατικό σοσιαλισμό και στη γραφειοκρατία ως αντικειμενικού ρυθμιστή του νέου κοινωνικού ζητήματος. Η κριτική των νεοκλασικών οικονομικών μεθόδων και θεωρίας της αγοράς. Η αναδιατύπωση του διλήμματος πρόοδος ή συντήρηση.

Δημήτρης Πλουμπίδης

ομότιμος καθηγητής Ψυχιατρικής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Covid-19 και ψυχική υγεία

Κλείνουμε δυο χρόνια πανδημίας με πολλαπλές συνέπειες στην κοινωνική, οικονομική και ψυχική λειτουργία της μεγάλης πλειοψηφίας. Τα σοκ των lockdown. Η ευρεία διάδοση του φόβου της νόσου και των θανάτων, η αντιμετώπιση των κρουσμάτων. Τα εμβόλια και τα μέσα προφύλαξης. Η πρόχειρη διαδικτυακή εκπαίδευση, τα μέσα προστασίας και οι συνέπειες στα σχολεία.

Όλες οι μελέτες μιλούν για συσσωρευμένη δυσφορία, άγχος και κατάθλιψη. Έχουμε ενδείξεις πολύ αυξημένων αναγκών αντιμετώπισης ψυχολογικών προβλημάτων στην μετα-covid εποχή, σε συνδυασμό με το απειλητικό διεθνές περιβάλλον.

Ελένη Ρεθυμιωτάκη

καθηγήτρια Κοινωνιολογίας του Δικαίου, Νομική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, πρ. πρόεδρος Επιτροπής Βιοηθικής

Η πανδημία έχει επαναπροσδιορίσει δυναμικά τις σχέσεις μεταξύ βιοϊατρικής επιστήμης και πολιτικής με τρεις τρόπους. Πρώτον, έδωσε ευκαιρία να αναμετρηθούν δημόσια για το κατά πόσο νομιμοποιούνται να αποφασίζουν για θέματα ζωής, υγείας, ασθένειας και θανάτου σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο και με ποιες προϋποθέσεις. Δεύτερον, ανέδειξε τους σύγχρονους θεσμικούς πόλους που οργανώνουν τις σχέσεις τους και τις οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές συνιστώσες που τις διαμορφώνουν. Επιπλέον, έγινε προφανής η αλληλεξάρτηση σε ενωσιακό και παγκόσμιο επίπεδο. Τρίτον, άνοιξε τον δημόσιο διάλογο για το πώς θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν το βιοϊατρικό μοντέλο ρύθμισης και οι στόχοι του προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές προκλήσεις.

